

Odluka:

Rev 18/2018-2

Zbirni podatci

Broj odluke: Rev 18/2018-2

Datum odluke: 26.05.2020

Vrsta odluke: Rješenje

[Poveznica do dokumenta na portalu IUS-INFO](#)

Tekst

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Rev 18/2018-2

REPUBLIKA HRVATSKA

RJEŠENJE

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca Katarine Buljan predsjednice vijeća, dr. sc. Jadranka Juga člana vijeća i suca izvjestitelja, Branka Medančića člana vijeća, Gordane Jalšovečki članice vijeća i Slavka Pavkovića člana vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Z. S. iz A1, OIB: B1, zastupanog po punomoćnici A. Š., odvjetnici u A4, protiv tuženika A. b. d.d. iz A2, OIB: B2, kao pravnog sljednika S. b. d.d. iz A5, zastupanog po punomoćniku D. D., odvjetniku u Zagrebu, radi utvrđenja ništetnosti, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Županijskog suda u Osijeku broj Gž-46/2017-2 od 28. rujna 2017., kojom je preinačena presuda Općinskog suda u Osijeku, Stalne službe u A4 broj P-971/15-29 od 3. studenoga 2016., u sjednici održanoj 26. svibnja 2020.,

riješio je:

Prihvaća se revizija tužitelja te se ukida presuda Županijskog suda u Osijeku broj Gž-46/2017-2 od 28. rujna 2017. i predmet se vraća drugostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

O troškovima povodom revizije odlučit će se u konačnoj odluci.

Obrazloženje

Prvostupanjskom presudom prihvaćen je tužbeni zahtjev tužitelja te je utvrđeno da su ništetne odredbe Ugovora o kreditu broj 5140030242-62000146205/2005 koji su 15. rujna 2005. zaključili tužitelj kao korisnik kredita i tuženik kao kreditor i to one odredbe kojima se ugovara valutna klauzula i tužitelju zaračunava devizna

kamata, kojima je ugovorena jednostrano promjenjiva kamatna stopa bez unaprijed utvrđenih parametara, u dijelu kojim se tužitelju određuje plaćanja neprimjereno visoke naknade "za obavljanje bankarskih usluga" i drugih nedefiniranih troškova koji nisu unaprijed određeni i u dijelu kojim se izričito za slučaj zakašnjenja u ispunjenju obveze predviđa zaračunavanje zatezne kamate i kamate na kamatu na svaku mjesečnu ratu (odredbe čl. 2., čl. 3. st. 1., toč. 2., toč. 4., toč. 5. alineja 3. i toč. 6., čl. 4., čl. 6. i čl. 8.), a prvostupanjskom presudom također je naloženo tuženiku da tužitelju naknadi trošak parničnog postupka u iznosu od 71.362,50 kn zajedno sa zakonskim zateznim kamatama koje teku od dana donošenja prvostupanjske presude pa do isplate po stopi koja se određuje za svako polugodište uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za tri postotna poena, dok je tužitelj s preostalim dijelom zahtjeva u odnosu na zatražene kamate na troškove parničnog postupka odbijen.

Drugostupanjskom presudom prihvaćena je žalba tuženika te je preinačena prvostupanjska presuda na način da je u cijelosti odbijen tužbeni zahtjev tužitelja, a ujedno je određeno da svaka stranka snosi svoje troškove parničnog postupka.

Protiv drugostupanjske presude reviziju je izjavio tužitelj zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i zbog pogrešne primjene materijalnog prava, predlažući da ovaj sud prihvati reviziju i preinači pobijanu drugostupanjsku presudu na način da odbije žalbu tuženika i potvrdi prvostupanjsku presudu.

Tuženik nije dostavio odgovor na reviziju.

Revizija tužitelja je osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da se utvrde ništetnim odredbe o promjenjivoj kamatnoj stopi i valutnoj klauzuli, a određene ugovorom o kreditu koji su sklopili 15. rujna 2005. tužitelj kao korisnik kredita i prednik tuženika kao kreditor.

Temeljem odredbe čl. 392.a st. 1. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 28/13 i 89/14 - dalje: ZPP) ovaj sud ispitao je pobijanu presudu samo u onom

dijelu u kojem se ona pobija revizijom i samo u granicama razloga određeno navedenih u reviziji.

Tužitelj je u reviziji između ostalog, naveo i revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka obrazlažući da je drugostupanjski sud u pobijanoj presudi počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP navodeći općenito da drugostupanjska presuda ne sadrži valjane razloge o odlučnim činjenicama, a oni koji su navedeni da su rezultat arbitrarnosti i pogrešne primjene materijalnog prava. Suprotno takvim navodima revidenta drugostupanjski sud nije počinio navedenu bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz razloga što pobijana presuda sadrži dostatne razloge o odlučnim činjenicama i iz istih se može u potpunosti zaključiti na temelju čega drugostupanjski sud zaključuje da tužbeni zahtjev tužitelja nije osnovan. Stoga nema niti arbitrarnosti u postupanju drugostupanjskog suda pa nije počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka koju ističe tužitelj u reviziji.

U postupku je utvrđeno:

- da je tužitelj kao korisnik kredita s prednikom tuženika kao kreditorom zaključio 15. rujna 2005. Ugovor o kreditu broj 5140030242-62000146205/2005 kojim je tužitelju odobren i isplaćen kredit za adaptaciju stambenog objekta u iznosu od 55.000,00 CHF u kunsnoj protuvrijednosti po srednjem tečaju CHF na dan korištenja kredita,

- da je navedeni Ugovor ovjeren od strane javnog bilježnika M. P. iz A5 pod brojem OU-87505,

- da je rok otplate navedenog kredita 20 godina uz kamatnu stopu od 4,90% godišnje, koja se može mijenjati jednostranom odlukom banke te da je otplata kredita vezana uz valutnu klauzulu u CHF,

- da je radi osiguranja tražbine tuženika zasnovano založno pravo u korist banke na nekretninama upisanim u z.k.ul. br. B3 k.o. A6 k.č.br. B4 u naravi kuća, dvor i oranica površine 8 ari i 97 m2 u suvlasništvu tužitelja i M. S. iz A3,

- da su stranke 1. veljače 2016. sklopile Sporazum uz ugovor o kreditu (dalje: Sporazum o konverziji) temeljem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju ("Narodne novine", broj 102/15 - dalje: ZID ZPK) kojim je utvrđeno da je glavni ugovor raskinut 2. kolovoza 2013. i ujedno je provedena konverzija kredita iz CHF u EUR i primijenjena kamatna stopa jednaka kamatnoj stopi koju je kreditor primjenjivao na kredite iste vrste i trajanja u EUR-ima i to od dana sklapanja ugovora o kreditu pa do 30. rujna 2015.,

- da su u navedenom Sporazumu o konverziji stranke utvrdile da s danom 30. rujna 2015. nema pretplate te je sklopljen sporazum o visini i daljnjoj isplati kredita.

Na temelju tako utvrđenih odlučnih činjenica prvostupanjski sud je zaključio da je tužbeni zahtjev tužitelja osnovan iz razloga što su sporne odredbe osnovnog ugovora o kreditu u odnosu na

promjenjivu kamatnu stopu i valutnu klauzulu nepoštene ugovorne odredbe te ujedno nišetne.

Drugostupanjski je sud na temelju istog činjeničnog stanja zaključio da tužbeni zahtjev tužitelja nije osnovan zauzimajući pravno shvaćanje da tužitelj ne može tražiti utvrđenje nišetnim odredbama ugovora koji je sporazumom stranaka prestao važiti, a isto tako da je zaključenjem Sporazuma o konverziji izvršena promjena valutne klauzule i kamatne stope sa retroaktivnim učinkom te da je tužitelj stavljen u položaj kao da je u trenutku uzimanja kredita uzeo kredit s valutnom klauzulom u EUR-ima te slijedom toga ne može tražiti utvrđenje nišetnim odredbama osnovnog ugovora.

Osnovan je prigovor pogrešne primjene materijalnog prava.

Drugostupanjski sud temelji svoju odluku na stajalištu da se ne može utvrđivati nišetnim ugovor, pa tako niti odredbe ugovora, koji je prestao važiti raskidom. Također drugostupanjski sud zauzima pravno stajalište da se nakon sklapanja Sporazuma o konverziji ne može više tražiti utvrđenje nišetnim osnovnog ugovora. Navedena pravna shvaćanja su pogrešna i u suprotnosti sa već prihvaćenim pravnim shvaćanjima ovoga suda. Prije svega treba napomenuti da činjenica da je neki ugovor raskinut nije zapreka za utvrđenje nišetnosti ugovora ili utvrđenje nišetnosti pojedinih odredbi tog ugovora. U tom smislu se pravilno revident poziva na odluku ovoga suda broj Rev-1628/86 od 16. lipnja 1988. u kojoj odluci je izraženo pravno shvaćanje da činjenica da je ugovor raskinut nije zapreka da se naknadno utvrdi njegova nišetnost, odnosno da se utvrdi nišetnost pojedinih odredbi takvog ugovora. Potrebno je imati u vidu da razlozi za raskid ugovora, zbog primjerice neispunjenja ugovora, nastaju naknadno, dok razlozi za nišetnost ugovora ili pojedinih odredbi ugovora kad se radi o djelomičnoj nišetnosti nastupaju od samog početka, odnosno već sklapanjem takvog ugovora.

Nadalje, također je pogrešno pravno shvaćanje da je sklapanje Sporazuma o konverziji sukladno ZID ZPK zapreka da bi se moglo utvrđivati nišetnim osnovni ugovor o kreditu, pa tako i utvrđivati nišetnim pojedine odredbe tog ugovora koje bi bile ujedno i nepoštene ugovorne odredbe sukladno odredbama Zakona o zaštiti potrošača ("Narodne novine", broj 96/03 - dalje ZZZP/03), koji se primjenjuje u konkretnom slučaju. Ovaj sud je u odluci broj Rev 2868/2018-2 od 12. veljače 2019. jasno izrazio svoje pravno shvaćanje da sama činjenica da su stranke sklopile Sporazum o konverziji kojim su odredbe osnovnog ugovora izmijenjene u pogledu valutne klauzule, kamatne stope i iznosa preostale neotplaćene glavnice kredita te je postignut sporazum o raspolaganju pretplatom, ne znači da je korisnik kredita izgubio pravni interes za utvrđenjem da su pojedine odredbe ugovora o kreditu nišetne. U navedenoj odluci ovoga suda također je izraženo pravno shvaćanje da nišetnost nastupa po samom zakonu i nastaje od samog trenutka sklapanja pravnog posla pri čemu nišetan ugovor ne postaje valjan niti kada uzrok nišetnosti naknadno nestane osim u izuzetnim slučajevima kad je zabrana manjeg značaja i u cijelosti je ugovor ispunjen, a što nije u slučaju kao kod sklapanja ugovora o kreditu s promjenjivom kamatnom

stopom i valutnom klauzulom. U navedenoj odluci ovoga suda jasno je navedeno da korisnik kredita ima pravni interes i može tražiti utvrđenje ništetnosti pojedinih ugovornih odredbi kako bi na temelju toga eventualno ostvarivao svoja prava za koja smatra da mu pripadaju.

Naime, iako se odluka ovoga suda broj Rev-2868/2018-2 od 12. veljače 2019. odnosi na postojanje pravnog interesa za utvrđenje ništetnosti pojedinih odredbi osnovnog ugovora o kreditu usprkos sklopljenom Sporazumu o konverziji, iz navedenog pravnog shvaćanja jasno proizlazi da nema zapreke za utvrđenje ništetnim i nepoštenim pojedinih odredbi osnovnog ugovora o kreditu. Kod toga treba uzeti u obzir da je do dana sklopljenog Sporazuma o konverziji važio osnovni ugovor (u ovom konkretnom slučaju osnovni ugovor je važio do trenutka raskida zbog neispunjenja od strane tužitelja) te je proizvodio pravne učinke, a između ostalog koji pravni učinci se upravo odnose na ispunjavanje obveza korisnika kredita temeljem nepoštenih i ništetnih ugovornih odredbi o promjenjivoj kamatnoj stopi i valutnoj klauzuli. Također treba uzeti u obzir da je pravomoćnom presudom Trgovačkog suda u Zagrebu broj P-1401/2012 od 4. srpnja 2013. utvrđeno da su nepoštene i ništetne ugovorne odredbe ugovaranjem valute uz koju je vezana glavnica za CHF kao i ugovorna odredba kojim je određena promjenjiva kamatna stopa i koja se mijenjala jednostranom odlukom banaka, te je ta odluka u kolektivnom sporu temeljem odredbe čl. 502.c ZPP obvezujuća za sudove u pojedinačnim postupcima, odnosno sud je vezan za utvrđenja u kolektivnom sporu i dužan ih je primijeniti. Ovaj sud je svojim odlukama broj Revt-249/14-2 od 9. travnja 2015. i broj Rev-2221/18-11 od 3. rujna 2019. odbio revizije banaka u odnosu na utvrđenje ništetnim odredbi ugovora o kreditu s valutnom klauzulom u CHF i promjenjivoj kamatnoj stopi koja se mijenjala jednostranim odlukama banaka s time da je tuženik obuhvaćen odlukom u kolektivnom sporu kao petotuzenik.

Drugostupanjski sud također treba imati u vidu da je ovaj sud u svojoj odluci broj Rev 3142/2018-2 od 19. ožujka 2019. također jasno izrazio pravno shvaćanje da u pojedinačnim postupcima radi utvrđenja ništetnosti odredbi ugovora o kreditu s valutnom klauzulom u CHF i promjenjivom kamatnom stopom koju su jednostrano mijenjali kreditori nije potrebno ponovno utvrđivati da li su sporne odredbe ugovora o kreditu ništetne, obzirom da postoji temeljem već navedenog čl. 502.c ZPP, a isto tako i čl. 118. Zakona o zaštiti potrošača ("Narodne novine", broj 41/14 i 110/15 - dalje: ZPP/14) vezanost za postojanje povrede propisa zaštite potrošača iz čl. 106. st. 1. ZPP/14, a slijedom toga i obveza primjene utvrđene ništetnosti u kolektivnom sporu. Ne može postojati utvrđena ništetnost i nepoštenost pojedinih odredbi potrošačkog ugovora u kolektivnom sporu, a da istodobno ne postoji ništetnost i nepoštenost takvih odredbi u pojedinačnom sporu u odnosu na istovrsni ugovor. Ako bi se radilo o nekim posebnim okolnostima koje bi isključivale vezanost za pravomoćnu odluku u kolektivnom sporu (npr. da tužitelj nije potrošač nego trgovac), onda je teret dokaza takve činjenice na banci kao kreditoru, ali to nije od važnosti u ovoj pravnoj stvari jer tuženik niti ne ističe takav prigovor.

Stoga obzirom na sve navedeno, činjenica da je sporni ugovor raskinut i da je sklopljen Sporazum o konverziji ne isključuje mogućnost utvrđenja ništetnim pojedinih odredbi osnovnog ugovora, a što je u ostalom i već utvrđeno u odlukama u kolektivnom sporu temeljem pravomoćne presude Trgovačkog suda u Zagrebu broj P-1401/2012 od 4. srpnja 2013.

Obzirom na sve navedeno, valjalo je temeljem odredbe čl. 395. st. 2. ZPP ukinuti drugostupanjsku presudu jer zbog pogrešnog pravnog stajališta drugostupanjski sud nije ocijenio u potpunosti druge žalbene razloge tuženika.

Odluka o trošku temelji se na odredbi čl. 166. st. 3. ZPP.

Zagreb, 26. svibnja 2020.

Predsjednica vijeća:
Katarina Buljan, v.r.

Zagreb, 26. svibnja 2020.